סח: רבי ישמעאל פרק שישי מנחות

עין משפט נר מצוה

לו א מיי' פ"י מהל' מאכלות אסורות הל' כ טוש"ע י"ד סימן תפט סעיף י וב"ד סימן לג סעיף ח:
לז ב מיי' פ"ב מהל' איסורי מזבח הלכה ט ופ"ז מהלכות ממרים ומוספין הל' ח:
לח ג מיי' פ"ז מהלכות ממרים ומוספין הל' יט והגה ספק:
ד ומיי' שם הלכה יח:

תורה אור השלם

1. וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֲבִיאֲכֶם אֶת קָרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם: ויקרא כ"ג יד
2. וְאִם תַּקְרִיב מִנְחַת בְּכּוּרִים לְיְיָ אָבִיב קָלִי בָּאֵשׁ גֶּרֶשׂ כַּרְמֶל תַּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ: ויקרא ב יד

מוסף רש"י

מהרה יבנה בית המקדש. רמזור דכר לאיסורו דהכתא קרינא ביה עד הביאכם ולא הוי נהיגי בתורתנו לאכול בהאיר המזבח מדין תורה, אמנם למיכל נמי בנגייני דאמרי לשתקד מי לא אכלנו יומ' (שובה חא.), קודם לשתי הלחם לא יביא. דלמרגין בתר"ב קרבן לחטים (ויקרא ב) שיכל לחטים לכל המנחות, ומנין אף לביכורים מ"ל (שמות לד), בכורי קליר חטים (לעיל ה:) שאמי הלחם של עצרת מתירין בכאת ביכורים, דביכורים איקרי, דכתיב (במדבר כח) וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה וגו' (פסחים לו:), נאמר אביב במצרים, כי השעורה אביב (לקמן) מז מכתי"ו, יחיד שמביא חובתו מן החטין, מנחת מעלה וחובתו מן השעורים, מנחת קנאות (שם), וציבור שמביא חובתו מן החיטין, שתי הלחם (שם).

שיטה מקובצת

א) מזרח החיר: ב) בשיטת ר' יהודה אמרה, וא"ת מאי שני כ"ש רקשה טפי מכולהו תנאי דמתני' משמע דסברי כל היום אסור מן התורה ר"ל כיון דאוקימנא טעמא דהכא בעד זער בכלל הו לא קשה דאשכחנא תנאי בעלמא דסברי עד ולא עד בכלל וארנהו כהני תנאי סברי. תר"ח: ג) הזה עצם עצמו של: ד) אסור שנאמר: ה) מדרבנן תקין: ו) של יהודה תיבת רבי נמחק: ז) עקיבא יהודה יהודה: ח) לדברי יהודה בן נחמיה נסבי בכורים שהקריב קודם לעומר כשרים. ומתניתין דקתני נבי מנחת בכורים דאם הביא פסול בכבכורים של חבואה מירי שצריכים להחיר משל עומר: ט) רבי עקיבא אית ד' נמחק: י) שמביא נדרתו מן החטים וצבור שמביאין נדבתן מן החטים יחיד שמביא: יא) השעורין צבור: יב) אומר עומר בא: יג) שלא בסדרן נמי שריין אמאי אין שתי הלחם בכורים: יד) תיבות ובתר העומר דאשתקד נמחק: טו) תיבות דהשתא ובתר שתי הלחם דאשתקד נמחק: טז) חדש בחוצה: יז) לא חיישי רבנן ולא בעינן לאמתוני עד שיאיר הזמרח דשיכסר: יח) אכלי בצפרי: יט) יבנה כו' וכי חיישי רבנן: כ) דסבר: כא) וחדש בחוצה: כב) תיבות מנחות מנחת פרטה (מנחת) נמחק: כג) יום קרי להו פרוס: כד) נסכי בכורים. נסכים: כה) אינו אומר: כו) הוא דאם: כז) כסדרן במקדש חלוף עליהו שתי הלחם ועומר ומכביא ליה כי מצי לאקריבו מינייהו מנחות קודם לשתי הלחם בתוא הס"ד ומה"ד אביב במצרים. כי השעורה אביב: הס"ד ומה"ד יחיד שמביא חובתו מחטים. מנחת חטא אינו בא אלא מחטים דכתיב בה סולת: הס"ד ומה"ד חובתו מן השעורים. מנחת (חטא) [קנאות]: הס"ד ומה"ד צבור שמביאין חובתן מן החטים. שתי הלחם: כח) בכורים. שהרי קרב למזבח: כט) באייר וזרע בחמרו ומקריב עומר הבא מהגך חטים דזרע באייר: ל) דחלו בהו דהא לא קרב העומר: לא) דאשתקד דהוה ליה בכורים להאי עומר דאתא: לב) לכל המנחות: לג) לא איישחרו חטין דקודם שתי הלחם דאשתקד והגך שתי הלחם דהאידנא לא שרי להו דאכתי לא אתי ואי הוה: לד) א) דאכל מזכח מהגך הלחם בכורים:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קסבר חדש וכו' לא חיישי רבנן הס"ד ותמ"ד מ"ה אבלו נלפרא דשיכסר ולא בעינן לאמתוני רק עד שיאיר מזרח דשיכסר דלי נמי שיתבר: (ב) ד"ה אם מיתה וכו' שבמים לחטיה שתי לחם אלא אלא מלא מלא אמר רבי ס"מ אמתי לא חיישתי חטין דעד הגך שתי הלחם דהאידנא לא שרי להו ולא היה אמי כו"ל:

גליון הש"ס

מתני' אם הביא בכר. עי' ביכורים אלא על מתני' פ"ד מ"י הגה"ל כ"ר שם:

רבינו גרשום

היום: ואי ס"ד למצוה הוא רבני להמתין שלא יאכלו חדש ביום ש"ז עד שיקרב העומר אבל אין עומר מעכב משום דאין בו חייב אלא מצוה ליתי רבן יוחנן בן זכאי ולגזור שיהא יום הגף כולו אסור אלא ש"מ מדגזר דהבאת עומר מעכב: אמר רב נחמן בר יצחק לעולם קסבר למצוה ולא לעכב ואמאי גזר רבי יוחנן משום דבשיטת ר' יהודה (סברא) [אמרה] דמן התורה אסור יום הגף כשאין בהמ"ק קיים: והא התקין קתני דמשמע דלא סבר דמדאורייתא אסיר מאי התקין דרש תורה והתקין: ולפסיקא דלמא עיברו ב"ד לאדר שעשאוהו מלא וחדי יום שבסר שיתסר לא חיישי' אלא (אי) [אמרינן דלא] עיברוה הלכך שיתסר דהוי יום הגף לא הוי אכלי בחוצה לארץ יום שכסר אכלי (מן) [אפילו] הלילה: אכלי בצפרא דשבסר ומ"ש לא אכלי באותה דשתסר דנגהי שבסר דחדש בתו"ל דאורייתא וחייסי לפסיקא דלמא עברוה לאדר והוי שבסר שתסר ולצפרא אכלי דסברי דאיר מזרח מיתיר ורב"ן לא תקון דליהוי יום הגף כולו אסור אלא ל"ד דאי אכל לשכסר ספק שתסר לא תקון: סבר לה כרבי יהודה דאמר מן התורה הוא אסור: אין מביאין מנחה וכבכורים של חטים: ומנחת בהמה היינו נסכים קודם לעומר: מה בין קודם לעומר מאי שנא [קודם לעומר] דפסול: שהותר מכלל איסור חדש אצל הדיוט במדינה: לדברי יהודה בן נחמיה דדריש שהיתר מכללו: ונסכים בכורים מין חדש דהיינו בכורים דפירות שהקריבם

מסורת הש"ס

(א) סוכה מח. ר"ה ט:, (ב) [נכרים פי' יס"ן], (ג) [לקמן פד.], (ד) [ל"ל ב:], (ה) [לקמן מד.], (ו) ל"ל ומסו כו' ל"ק, (ז) ל"ל ותחדש מוך [לקרן אמור דאוריתא כו' ל"ק, (ח) ל"ק, (ט) [וקקל כנ.], (י) ל"ל שבל סם. ל"ק, (כ) ל"ל דקודם לעומר מיט לסוגר כו'. ל"ק, (ל) ל"ל אסכר הקריב למזבח כו'. ל"ק, (מ) [במדבר כח], (נ) ל"ל ס"מ אמתי לא מיתתי הגך מנחה מין דהגך שתי הלחם דהאידנא לא שרי להו ולא היה אמי כו'. ל"ק, (ס) מהרש"ק מ"ז, (ע) בש"ל: דהגך שתי הלחם דהאידנא לא.

בשיטת רבי יהודה אמרה. דאמר מן התורה היא דאסורה מדוחק קושיא אחרת תירץ כן רב נחמן דבסוף גולב הגזול (סוכה מח.) דפריך התם מחלות היום ולהלן ליתתי ועוד מנסי התם דאיכני בלילה אי אמרון לשקיעת החמה ורבי יוחנן ורבי שמעון כן לקיים הכא לא מצו סברי כההוא שיעורא ותימה מנא להו לרבי יוחנן ולרבי שמעון כן לקיים דפליג אוס מנא עליה דרבי יהודה דקאמרי אף בזמן שבית המקדש קיים אחיר המזרח מתיר: **קסבר** חדש בחוצה לארץ דרבנן. דפליגי תנאי בספ"ק דקידושין (דף נ.): **לא** אם אמרת קודם לעומר וכו'. תימה דנקט הא' ליתנא דהוה ליה למימר קודם לעומר אסור משום דבעינן ממשקה ישראל (יחזקאל מה) ונראה דרבי טרפון נמי לא אישתמיטתיה הא' טעמא אלא דקשיא ליה מה בין קודם לעומר לקודם שתי הלחם ומילף קודם לשתי הלחם מקודם לעומר ולהכי מהדר ליה כהא ליתנא לא אם אמרת קודם לעומר שכן לא הותר מכללו: והאמר

משחרב [6] בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הגף כולו אסור מאי טעמא מהרה יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו בהאיר מזרח השתא נמי ניכול ולא ידעי דאשתקד לא הוה עומר האיר מזרח [7] מתיר והשתא דאיכא עומר עומר מתיר ואי סלקא דעתך למצוה משום מצוה ליקום וליגזור אמר רב נחמן בר יצחק רבן יוחנן בן זכאי [8] בשיטת רבי יהודה אמרה דאמר מן התורה אסור שנאמר [9] עד עצם היום הזה [10] עד עיצומו של יום וקסבר [11] עד ועד בכלל ומי סבר לה כוותיה והא מיפלג פליג עליה דתנן משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הגף כולו אסור א"ר יהודה והלא מן התורה הוא אסור [12] דכתיב עד עצם היום הזה רבי יהודה הוא דקא טעי הוא סבר

רבן יוחנן בן זכאי מדרבנן קאמר ולא היא מדאורייתא קאמר והא התקין קתני מאי התקין דרש והתקין רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע אכלי חדש באורתא דשיתסר נגהי שבסר קסברי [13] חדש בחוצה לארץ דרבנן ולספיקא לא חיישינן ורבנן דבי רב אשי אכלו בצפרא דשבסר קסברי חדש בחוצה לארץ דאורייתא ורבן יוחנן בן זכאי מדרבנן [14] קאמר וכי תקין ליום הגף לספיקא לא תקין אמר רבינא [15] אמרה לי אם אבוך לא הוה אכיל חדש אלא באורתא דשבסר נגהי תמניסר דסבר לה כר' יהודה וחייש לספיקא: **מתני'** העומר היה מתיר במדינה ושתי הלחם במקדש [16] אין מביאין מנחות וביכורים ומנחת בהמה קודם לעומר אם הביא פסול קודם [17] לשתי הלחם לא יביא [18] אם הביא כשר: **גמ'** יתיב רבי טרפון וקא קשיא ליה מה בין קודם לעומר לקודם שתי הלחם אמר לפניו יהודה בר נחמיה לא אם אמרת קודם לעומר שכן לא הותר מכללו אצל הדיוט תאמר קודם לשתי הלחם שהותר מכללו אצל הדיוט שתק רבי טרפון צהבו פניו של [1] רבי יהודה בן נחמיה אמר לו רבי עקיבא יהודה [2] צהבו פניך שהשבת את זקן תמהני אם תאריך ימים אמר רבי יהודה ברבי אלעאי אותו הפרק פרס הפסח היה כשעליתי לעצרת שאלתי אחריו יהודה בן נחמיה היכן הוא ואמרו לי נפטר והלך לו אמר רב נחמן בר יצחק לדברי יהודה בן נחמיה [3] נסכים ביכורים שהקריבם קודם לעומר בשירין פשיטא מהו דתימא התם הוא דהותר מכללו אצל הדיוט אבל הכא דלא הותר מכללו לא קמ"ל כל שכן הכא דלא איתסר כלל (סד"ר הנצ"א גל"י פי"ל סימן): בעי רמי בר חמא שתי הלחם מהו שיתירו שלא בסדרן היכי דמי כגון דזרעינהו בין העומר לשתי הלחם וחליף עלייהו שתי הלחם ועומר מאי כסדרן שריין שלא כסדרן לא שריין או דלמא שלא כסדרן נמי שריין אמר רבה ת"ש [4] ואם תקריב מנחת ביכורים [5] במנחת העומר הכתוב מדבר מהיכן באה [6] מן השעורין אתה אומר מן השעורין או אינו אלא מן החיטין רבי אליעזר אומר נאמר אביב במצרים ונאמר אביב לדורות מה אביב האמור במצרים שעורין אף אביב האמור לדורות שעורין [7] ורבי עקיבא אומר מצינו יחיד שמביא [8] חובתו מן החיטין וחובתו מן השעורין [9] וציבור שמביאין חובתן מן החיטין מביאין חובתן מן השעורין ואם אתה אומר [10] בא מן החיטין לא מצינו ציבור שמביא חובתו מן השעורין דבר אחר אם אתה אומר עומר בא מן החיטין אין שתי הלחם ביכורים ואם איתא דשתי הלחם שלא כסדרן [11] שריין משכחת לה דמקריב עומר מהגך דאשרוש קודם לשתי הלחם [12] ובתר העומר דאשתקד ושתי הלחם דאשרוש קודם לעומר [13] דהשתא ובתר שתי הלחם דאשתקד מי סברת

בכורים

הלחם דאשתקד דהוו להו ביכורים לכל חטים דתלו [1] בהם דהא לא קריב מהגך חטין דתלו בשתי הלחם דהאידנא דהוה חטין דתלתא עומר מייניהו שריינהו שתי הלחם דאשתקד לא [2] והאי עומר אתא מייניהו והגך שתי הלחם דהשתא הוו בכורים לכל לב [3] מנחות הבאות מאותן חטים שבאין להתיר (כ) אלא מדלא אמר הכי [4] שמע מינה אלמי לא אישתרי לג [5] עומר הגך חטין דהגך שתי הלחם דאשתקד [6] (לא) [ע] שרו להו ולא הוה לד [7] בספק מהגך חיטי דתלו בשתי הלחם דהאידנא ולא הוו ביכורים: מי סברת. האי דבעינן שתי הלחם: בכורים

קודם לעומר כשר (שהקריבם דעומר קאמר) דלכולי עלמא בעינן שתהא שתי הלחם קודם לכל מנחות וביכורים דפירות וכ"ש עומר שיהא קודם להם דהכי אמרינן בס' כל הקרבנות הצבור מנין שתהא קודם לנסכים ופירות האילן וכו' אלא כיון דיהודה בן נחמיה מכשיר כשהביא קודם שתי הלחם משום דהותר מכללו משום הכי קאמר לדברי יהודה בן נחמיה כ"ש הכא דפירות דחדש לא אתסר כלל באכילה קודם לעומר: מאי כסדרן שריין שתי הלחם כי חליף על התבואה עומר בריישא והדר שתי הלחם שריין להתיר חדש במקדש: או דלמא שלא כסדרן נמי כי חליף עליה שתי הלחם והדר עומר אין צריך שתי הלחם אחר להתיר אלא הנהו שתי הלחם דהוו קודם עומר שריין כאילו הוו לאחר עומר: אבים בבערים כי השעורה: יחיד שמביא חובה מן החיטים מנחת חוטא: חוובה מן השעורים מנחת קנאות ואי ס"ד שלא כסדרן נמי שריין חדש במקדש משכחת לה בשתי הלחם הוו בכורים אע"ג דעומר בא מן החטים כגון דמקריב עומר מהגך דאשרוש וכו' ואי שלא כסדרן לא שריין אלא כסדרן כי מייתי עומר מן החטים לא שרי עומר להביא מנחות עד דאתי שתי הלחם בתר עומר כי מייתי שתי הלחם מן החטים לא הוי בכורים דהא בא עומר מהן הלכך בא מן השעורים כדי שיהו שתי הלחם בכורים לעולם אפילו

א) תולי ל"ל תאכל מזכח מהגך וכו' ולא הוי שתי הלחם ביכורים.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com